

A TAURON BEVETÉSI CSOPORT

A csoport története

1995. májusában a Pest megyei Rendőrfőkapitányság egyik gazdaságvédelmi nyomozója felkereste a budapesti Természetvédelmi Szolgálat vezetőit azzal a kéréssel, hogy állítsanak fel egy olyan kisebb csoportot, amely az eddigieknél jóval hatékonyabban és gyorsabban mozgatható, valamint tagjai képesek jogszerűen és hatékonyan intézkedni az erdők megkárosítói ellen.

Egy ilyen csoport létrehozásának és működtetésének az ötlete nem volt új keletű: már jóval korábban, évtizedekkel ezelőtt is felvetődött a kérdés a szervezetben, de a különböző jogi akadályok miatt akkor nem lehetett megvalósítani. A cél azonban már akkor is az volt, hogy egy olyan csoportot hozzanak létre, amelynek tagjai természetvédelmi területen (főként a Budai- és a Pilis-Visegrádi területeken) rendőrségi kiképzéssel, erdészeti oktatással és intézkedési jogkörrel bírnak.

1978-ban, amikor az akkori Országos Környezet -és Természetvédelmi Hivatal elnöke több mint 23000 hektárt védetté nyilvánítva létrehozta a Pilisi Tájvédelmi Körzetet, a realisan gondolkodó szakemberek, sőt még néhány laikus is azonnal látta, hogy a terület ellenőrzése bizonyos nehézségekbe fog ütközni. A TVK magába foglalta azokat a területeket is, amelyeket még 1945 előtt nyilvánítottak védetté, valamint újabbakkal is gyarapodott. A természeti értékekben leggazdagabb területrészek fokozott védettséget kaptak, ezek területe meghaladta a 6000 hektárt. Hamarosan nyilvánvalóvá vált, hogy ekkora kiterjedésű erdőket nem lehet pusztán az erdészekre és a természetvédelmi őrekre bízni, hiszen az ő erejükből külső segítség nélkül a rend fenntartására és a rendeletek betartásának ellenőrzésére nem telik. Szükséges lett a polgári szervezetek segítségét kérni, amelyet — helyel-közzel — a hivatalos kezelők meg is tettek.

A legfőbb segítséget az ország egész területén az akkor már 1963 óta működő, feltűnően nagy taglétszámú Természetvédelmi Szolgálat (röviden: TeSz) jelentette. A TeSz intézőbizottságokat működtetett minden olyan turistaszervezetben, amely tagja volt a Magyar Természetbarát Szövetségnek. Tagjaik vizsgázott, minősített túravezetőként is tevékenykedtek; ezenfelül különféle, ún. "karszalagos" feladatot láttak el. Ezek a feladatok rendőrségi vagy erdészeti felkérés alapján jelentkeztek, és főleg azokat a területeket célozták meg, ahol a természetvédelemmel kapcsolatos gyakorlati tennivalók ellátására volt szükség. A hivatalos szervek hozzáállásának komolyságát jól mutatja, hogy az úellenőrzések, forgalomszámlálások, területlezárások során a TeSz tagjainak egy időben még a "közfeladatot ellátó személy"-státuszt is megadták.

A TeSz azonban az eltelt idő során remek működése ellenére szembekerült egy olyan problémával, amelyre vezetősége egyáltalán nem számított. A probléma lényege a tagság elöregedésében rejlett. Nem ismerni a konkrét okait ennek az elöregedésnek, hiszen a TeSz-ben működő intézőbizottságok ugyanúgy foglalkoztak munkájuk propagálásával — azaz tagtoborzással — is, mint ahogy a természet védelmével. Am valamiért mégsem jelentkezett elég fiatal ahhoz, hogy a folyamatos tevékenység akadálytalanul gördülhessen a maga útján. A stafétabot ott volt a régi tagok kezében, de nem volt, aki átvegye tőlük és folytassa a munkát.

Ez az időszak hosszú évekig is eltartott. 1994 tavaszán azután a TeSz elöregedési problémája megszűnni látszott, amikor néhány, a fiatalabb generációhoz tartozó tag lépett be a szervezetbe. Ezzel ismét reális lehetőség nyílt a Rendőrség által javasolt, akkor még "R-csoport" néven futó tervezet megvalósítására. Ezek a fiatalok valamennyien évek óta túráztak, vagy más természetközeli sportot (kerékpározás, evezés, sziklamászás, barlangjárás) űztek. Az egyik új intézőbizottsági tag (*Fráter Attila*) hamarosan egyre több feladatot vállalt fel a szervezet munkájából, így lehetősége támadt megismerni nemcsak a

természetvédelemben, hanem az országos szinten szervezett természetjárásban részt vevő szervezetek kapcsolatrendszerét. Senkit sem lepett hát meg, amikor az 1995 májusában a TeSz felé tett rendőrségi felkérés teljesítésével az Intézőbizottság Fráter Attilát bízta meg.

Az új csoport igen rövid idő alatt alakult meg. Vonzerejét a remekül felépített, tipikusan a 18-25 év közötti korcsoport igényeihez szabott megfelelő szervezeti és tevékenységi felépítésnek (intézkedési lehetőség, félig-meddig militáns megjelenés, kiaknázható túralehetőségek, hovatartozási háttér kialakítása stb.) köszönhette. Az 1995. szeptember 1.-i megalakulástól az 1996. január 1.-i idénykezddésig az új csoportnak 2 főről 59 főre emelkedett a taglétszáma. Mindeközben a szervezet felvette a Tauron Bevetési Csoport¹ nevet, 1996-tól önálló szakosztállyá alakulva hivatalosan kivált a Tesz-ből, valamint szinte megalakulásával egy időben azonnal végre is hajtott néhány felkéréses feladatot.

A Tauron tevékenysége

A Tauron Bevetési Csoport célkitűzései eddigre meglehetősen kibővültek. Az eredeti cél, amely miatt a csoport megalakult, azaz a természetvédelem gyakorlati feladatainak hatékony ellátása mellett a tagok hamarosan foglalkozni kezdtek szervezési és lebonyolítási, valamint karitatív feladatok végrehajtásával is. Ezért 1996 során a Tauron vezetősége egy, a magyarországi természetvédelmi szervezetek történelmében egyedülállóan új rendszerű Szolgálati Szabályzatot vezetett be, melynek általános része a hazai természetvédelmi tevékenységek kapcsán külön részben tárgyalja a végrehajtandó gyakorlati feladatok fajtáit.

A feladatok a következők felsorolás szerint vannak csoportosítva:

- segítségnyújtás a hivatalos szervek felkérése alapján azok természetvédelemmel kapcsolatos tevékenységének ellátásában;
- állandó megfigyelő- és járőrszolgálat Pest- és Komárom-Esztergom megye természetvédelmi területein;
- természetbarát rendezvények gyakorlati támogatása (szervezés, lebonyolítás) a természetvédelem szempontjainak figyelembevételével;
- karitatív tevékenység (erdőterületen történő mentési munkálatokban való részvétel);
- propagandatevékenység;
- a természetvédelem területén dolgozó szervek és a polgári szervezetek tevékenységének igény szerinti szervezése, koordinálása.

Mint az a fenti felsorolásból is kivehető, a Tauron tevékenységének létjogosultsága azon tényen alapult, hogy a tagok a nagyobb hangsúlyt a természetvédelem gyakorlati feladatainak területén tatóngó úr kitöltésére fektették. Míg 1995-ben az Országos Természetvédelmi Konferencián 34 bejegyzett polgári csoportosulás képviseltette magát, ebből egyedül a TeSz volt az², amely nem csak elméletben, hanem főként a gyakorlatban is tett valamit a természet védelméért. (Az 1998. március 6.-án tartott pécsi országos találkozón megjelent 204 szervezetből már 2 olyan csoport is akadt, mely hasonló irányvonalat célzott meg, mint a Tauron.) A legtöbb civil szervezet ugyanis természetvédelem címszó alatt főként környezetvédelemmel (azaz városi tevékenységekkel: demonstrációkkal, megmozdulásokon való részvétellel), vagy elméleti szervezéssel (oktatással, propagandatevékenységgel) foglalkozik; azaz remekül megszervezik például egy terület forgalomszámlálásának legjobb módszerét, de különböző okok (anyagi problémák és/vagy emberhiány) miatt nem vállalják a gyakorlati kivitelezést. A Tauron azért jelentett nagy segítséget az erdészetek felé, mert a tagok

¹ A "tauron" mint név J.R.R. Tolkien *A Gyűrűk Ura* c. művéből származik. Jelentése: erdőlakó, erdőt védelmező nép.

² A Tauron Bevetési Csoport ekkor még hivatalosan nem alakult meg, így nem vett részt a konferencián

vállalták, hogy — függetlenül időjárás és terepviszonyoktól — bármilyen feladatot végrehajtanak, amely erdőben jelentkezik és a természet védelmével kapcsolatos, vagyis az emberhiány kérdését oldották meg.

A csoport egy az egyben magáénak vallotta a TeSz jelmondatát, amely — mellőzve a természeti értékek bármiféle tudományos szempontú szelektálását vagy elemzését — egyszerű és közérthető. Így hangzik: "Ami zöld, azt védeni kell!"

A Tauron tagjai rendkívül sokrétű oktatási programban vettek részt. Ez a program elméleti (alapismeretek, jogszabályok, intézkedési lélektan, tereptan stb.) és gyakorlati (túra- és táborszervezés, vertikális technika, önvédelem, elsősegélynyújtás) ismeretekből tevődött össze. A jelentkezők csak akkor váltak a Tauron teljes jogú tagjaivá, ha ezekből az ismeretekből a vezetőség előtt sikeres vizsgát tettek.

1995-ben az ország 704,0 ezer ha védett területén mindössze 18 természetvédelmi őr tevékenykedett³. Ez átlagosan 39,1 ezer ha örnként; ami a terepviszonyok figyelembevételével bejárhatatlan területnek minősíthető. Ezek az őrök az akkori törvények szerint ráadásul az egyenruhán és a hivatali jelvényen kívül semmiféle eszközzel nem rendelkeztek a természet megkárosítói elleni harcban, már csak azért sem, mert leggyakrabban teljesen egyedül kellett ellenőrizniük a rájuk bízott területet. A Tauron nekik is nagy segítséget nyújtott azzal, hogy kooperálva a Nemzeti Parkok igazgatóságaival kísérőket biztosított egy-egy kiemelten fontos ellenőrzéshez⁴, hogy az őrök legalább létszámfölényben legyenek a tettenért elkövetőkkel szemben, valamint hogy szükség esetén hivatalos tanúvallomásokkal lehessen intézkedésük jogosultságát alátámasztani.

A Tauron tagjainak tevékenysége rendkívül sokrétű volt. Táborok, túrák szervezése, lebonyolítása mellett a rendszeres járőrszolgálatok végrehajtása, az időszakhoz köthető feladatok (fenyővédelem, forgalomszámlálás) jellemezte munkájukat. 1995 és 1997 között a tagok közel 400 esetben intézkedtek, ebből 283 eset realizálható rendőrségi bejelentés formájában történt. Ezeknek az eseteknek nagy hányada fatolvajlásokból, illegális személtlerakásból és erdészeti vagy turistautak jogtalan használatából állt. A tagok tevékenységének jogszerű kereteit a PMRFK Gazdaságvédelmi Osztálya, valamint az anyaszervezet, a Budapesti Természetbarát Sport Szövetség és a TeSz felügyelte. Külön érdekessége volt a csoport tevékenységének a hivatalos szervekkel nagy hasonlóságot mutató kötelező jelentési rendszer, amely azt jelentette, hogy minden tag minden tevékenységéről köteles írásbeli jelentést leadni a Tauron vezetősége felé, méghozzá nyolc munkanapon belül, még akkor is, ha nem került sor intézkedésre vagy a tag nem észlelt jelentenivalót. A jelentéseket a vezetőség szortírozta szét, és tartalmuknál fogva vagy továbbított egy példányt a megfelelő szerv felé, vagy csak elraktározta a későbbi statisztikai kimutatások elkészítésének céljából. Így a természetvédelmi jellegű probléma (bármilyen is volt az) észlelésétől a jelentés megfelelő helyre történő leadásáig rossz esetben is csak max. 16 munkanap telhetett el. Ez jelentősen lerövidítette az anyagok átfutási idejét a TeSz-nél megszokott korábbi rendszerhez képest (kötelező leadás az aktuális hónap végéig, és a szortírozás még csak ezután következett).

Az 1995. decemberi fenyővédelmi akció két teljes hetének során a Tauron tagjai 34 esetben tettek realizálható bejelentést fenyőtolvajok ellen. Ez a Pilisi Parkerdő Rt. számára mintegy 1,8 mFt kártól való megmenekülést jelentett⁵. (A tagok mindezért extrém körülmények között — mínusz tíz-tizenkét fokos hidegben, néhol térdig érő hóban — éjjelnappal teljesítettek szolgálatot a Parkerdő Rt. fenyveseinek területén.)

A csoport működése 1998 közepéig tartott, amikor is belső széthúzás és az 1996. évi LIV. törvény (A természet védelméről) bevezetése nem tette lehetővé, hogy egy polgári szervezet ilyen mértékben beleavatkozzon a hivatalos szervek munkájába.

³ Az adat a Természetvédelmi Őrség Medve utcai Irodájának nyilvántartásából származik.

⁴ Pl. 1996. májusában a IV. kerületi Árpád téri piacon a Természetvédelmi Őrség egyik tagja a védett madarak befogását ellenőrző akciót folytatott le. Azon a napon Tauron tagjainak segítségével 8 védett madarat árusító személy ellen történt feljelentés.

⁵ Természetbarát Híradó, 49. szám, 1996. február